

ผลการปฏิบัติงานห้องสมุดต่อการปฏิบัติงานอาชีพบรรณารักษ์

นางทรงศรี อักษรเสื่อ

003580

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษร ศาสตร์ มหาบัณฑิต

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

I 15737492

THE EFFECTS OF FIELD EXPERIENCE TOWARDS LIBRARY WORK

Mrs. Songsri Agsonsua

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลการดำเนินงานห้องสมุดต่อการปฏิบัติงานอาชีพบรรณารักษ์

โดย

นางทรงศรี อักษรเสื่อ

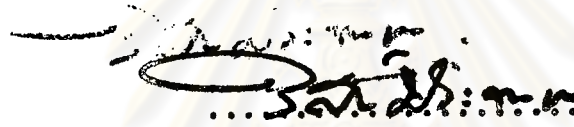
แผนกวิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มด. จ้อย นันทิวัชรินทร์
รองศาสตราจารย์ประคอง กรวรรณสุต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์สุทธิศักดิ์ อำนวยวงศ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มด. จ้อย นันทิวัชรินทร์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประคอง กรวรรณสุต)

.....กรรมการ
(อาจารย์อุทัย ทุติยะโพธิ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการดำเนินงานห้องสมุดต่อการปฏิบัติงานอาชีพบรรณารักษ์
 ชื่อนิสิต นางทรงศรี อักษรเสื่อ
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ล.จ้อย นันทิวรรินทร์
 รองศาสตราจารย์ประคอง กรวรรณสุต
 แผนกวิชา บรรณารักษศาสตร์
 ปีการศึกษา 2520

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อสำรวจผลการทำงานของบัณฑิตศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยตามตำแหน่ง ว่าได้นำความรู้และประสบการณ์จากการฝึกงานห้องสมุดไปใช้ในการปฏิบัติงานเพียงใด เพื่อสำรวจการทำงานภายหลังจากสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานห้องสมุด ลักษณะและชนิดของงาน สถานภาพในการทำงาน ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนความต้องการในการทำงาน รวบรวมข้อคิดเห็นกับข้อเสนอแนะของบัณฑิตต่อแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในโอกาสต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ การฝึกงานห้องสมุดในระหว่างศึกษาในระดับปริญญาตรี และการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่ออกไปประกอบอาชีพบรรณารักษ์ นอกจากนั้นได้ทำการสำรวจโดยจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 491 ฉบับไปยังบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 274 ฉบับ หรือประมาณ 55 เปอร์เซ็นต์

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาจากแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์แล้ว บัณฑิตส่วนใหญ่ได้เข้ารับราชการโดยทำงานในห้องสมุดวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยในตำแหน่งต่าง ๆ ที่สำคัญคือ บรรณารักษ์ และอาจารย์ บัณฑิตจำนวนมากที่สุดมีประสบการณ์ในการฝึกงานห้องสมุด และนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง บัณฑิตผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดบางคนประสบปัญหาในการจัดหมู่หนังสือ และทำบัตรรายการ

บัณฑิตส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การฝึกงานควรมีบังคับในหลักสูตร และควรส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกงานนอกสถานที่โดยฝึกงานในห้องสมุดต่าง ๆ ที่สถาบันคัดเลือกแล้วว่าดี เกือบครึ่งหนึ่งของบัณฑิต (46 %) ให้ความเห็นว่า การฝึกงานควรมีคะแนนเป็นสองเท่าของวิชาอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรได้ปรับปรุงการฝึกงานห้องสมุดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ข้อมูลจากการวิจัย ตลอดจนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในครั้งนี้ควรใช้เป็นแนวทาง สำหรับแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนการดำเนินการฝึกงานของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรีในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

and professional duties of librarians.

In addition, the survey method was used through the distribution of questionnaires to 491 graduates of Chulalongkorn University, Thammasat University, Chiangmai University, and Ramkhamhaeng University. The returned questionnaires totaled 274 or around 55 percent.

Research results are as follows: The majority of graduates works as civil officers assuming positions of librarians and instructors in college and University libraries. The greatest number of the respondents have already acquired field experiences which have been applied on the average to actual practice. However some of them still have problems in classification and cataloging.

The majority of the graduates suggest that field work should be a required course in Library Science. Students should be sent to selected libraries for practical training. Almost half of the respondents (46%) inserted that the grade for field work should be doubled.

The Main recommendations are :

1. The Library Science Department in all universities should develop the same level of standards for the field work.

2. The data, the ideas, and the recommendations should serve as guidelines for the Library Science Department to improve the present curriculum involving field experience being offered at the undergraduate level.

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศาสตราจารย์สุทธิศักดิ์ อัมพวันวงศ์ ซึ่งได้กรุณาเสนอแนะหัวข้อในการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มล. จ้อย นันทวิชรินทร์ และรองศาสตราจารย์ประคอง วรรณสุต อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง และขอขอบพระคุณอาจารย์อุทัย ทุติยะโพธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิบูลย์เพ็ญ ชัยปาลี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

อนึ่ง ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์จรรุวรรณ สินธุโสภณ ได้ให้คำแนะนำเรื่องหลักสูตรและสถานที่ที่ติดต่อกับบัณฑิต และได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดการดำเนินการวิจัยจากนางสาวชุติมา สัจจานันท์ นางสาวอัมพร กิจงาม นางสาวอุบล รอคเอี่ยม นางสาวนวลจันทร์ รัตนากร นางดวงพรรณ ลวนานนท์ และนอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและให้กำลังใจจาก ดร. พา อักษรเสื่อ อาจารย์บุญศรี เทียนศรี อาจารย์จุไร พรหมพฤษ์ พ.ศ. หึง พรรณี ธยางคเสน และนางสิรินาฏ จันทร์ศรีมี ตลอดจนมา ผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่กล่าวนามและมิได้กล่าวนามที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดี

ทรงศรี อักษรเสื่อ

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	11
วิธีดำเนินการวิจัย	11
ความจำกัดในการวิจัย	12
นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย	13
2 วิวัฒนาการการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์	16
การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา	16
การฝึกงานห้องสมุด	23
หลักสูตร	33
ความสำคัญของการฝึกงาน	38

จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน	41
ประเภทของงานที่ฝึกปฏิบัติในห้องสมุด	43
ระยะเวลาในการฝึกงาน	44
ประโยชน์ที่ได้จากการฝึกงาน	45
การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย.	46
หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี	49
จุดมุ่งหมายในการฝึกงาน	52
การดำเนินการฝึกงาน	52
สถานที่ฝึกงาน	54
ประเภทของงานที่ฝึกปฏิบัติในห้องสมุด	55
การจัดผลการฝึกงาน	58
3. ผลการวิเคราะห์การฝึกทำงานในห้องสมุด	59
วิธีดำเนินการวิจัย	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
สถานภาพส่วนตัวของบัณฑิต.	63
การทำงานของบัณฑิต.	66
ประสบการณ์การฝึกงานห้องสมุดในระหว่างศึกษาใน ระดับปริญญาตรี.	74 ✓
ความคิดเห็นของบัณฑิตในการนำความรู้จากการฝึกงาน ห้องสมุดไปใช้ในการปฏิบัติงาน	91 ✓
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของบัณฑิตเกี่ยวกับการฝึกงาน	124 ✓

บทที่

๗
หน้า

4. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	126
สรุปผลการวิจัย.	127
อภิปรายผล	131
ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	142
ประวัติการศึกษา	236

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	ผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำแนกตามเพศ	64
2.	อายุเฉลี่ยของบัณฑิตจำแนกตามสถาบัน	65
3.	ตำแหน่งการทำงานของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด	67
4.	บัณฑิตที่ทำงานห้องสมุดในปัจจุบันจำแนกตามประเภท ห้องสมุด	68
5.	บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในห้องสมุดมหาวิทยาลัย, วิทยาลัย	69
6.	บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในห้องสมุดโรงเรียน	70
7.	บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในห้องสมุดเฉพาะ	71
8.	บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในห้องสมุดประชาชน	72
9.	บัณฑิตกับชนิดของงานที่ปฏิบัติในหอจดหมายเหตุและ ศูนย์บริการเอกสาร	73
10.	บัณฑิตจำแนกตามสภาพห้องสมุดที่ไปฝึกงาน	76
11.	บัณฑิตจำแนกและเปรียบเทียบตามการนำความรู้ไป ใช้ในการฝึกงานและการปฏิบัติงาน	78
12.	บัณฑิตจำแนกความต้องการในการติดตามผลการฝึกงาน	81
13.	บัณฑิตจำแนกความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการออก ไปติดตามผลการฝึกงานและจำแนกตามระยะเวลาการ ติดตาม ผลการฝึกงานของนิสิต โดยอาจารย์จากแผนก วิชาบรรณารักษศาสตร์	82
14.	บัณฑิตที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการ วัดผลในขณะฝึกงาน	84
15.	บัณฑิตจำแนกตามวิธีการวัดผลการฝึกงาน	86

ตารางที่

๘
หน้า

16.	บันทึกจำแนกตามความคิดเห็น เกี่ยวกับการอภิปรายปัญหา และ จำแนกตามการอภิปรายปัญหาหลังการฝึกงาน	87
17.	บันทึกจำแนกตามความคิดเห็นภายหลังจบการฝึกงาน ของสมค	90
18.	การเจตจำนงนำนักความคิดเห็นในการฝึกและการปฏิบัติ งานของสมค	92
19.	บันทึกจำแนกตามสาเหตุที่ทำให้นำการฝึกงานไปใช้ ในการปฏิบัติงานได้น้อย	113
20.	บันทึกที่ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานของสมค.	115
21.	บันทึกจำแนกตามวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน	117
22.	บันทึกจำแนกตามจุดมุ่งหมายที่ไปติดต่อกับสถานที่ฝึกงาน	118
23.	บันทึกจำแนกตามความสม่ำเสมอในการติดต่อกับสถานที่ ฝึกงาน	119
24.	บันทึกจำแนกตามความคิดเห็น เกี่ยวกับสถานที่ฝึกงาน	121
25.	บันทึกจำแนกตามความคิดเห็นในการเลือกสถานที่ฝึกงาน.	122
26.	บันทึกจำแนกตามความคิดเห็น เกี่ยวกับคะแนนการฝึกงาน.	123

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย